

مجلس شورای اسلامی ایران
معاونت امور مجلس

چراغ بندگی

پایه دوازدهم متوسطه دوم

گروه با آسیب شنوایی

۱۴۰۴ - ۱۴۰۵

سازمان آموزش پرورش استثنایی

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
معاونت آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی

چراغ بندگی

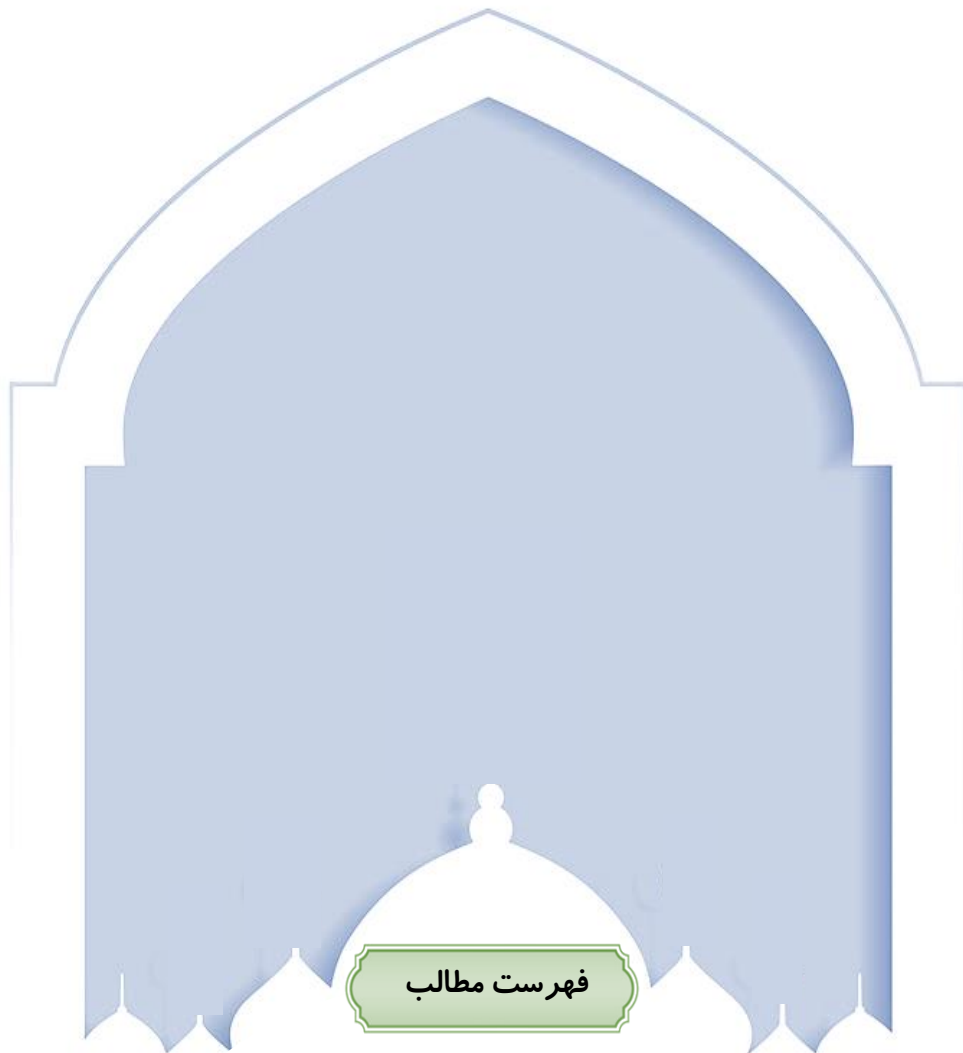
پایه دوازدهم متوسطه دوم

سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

ناظر : دکتر پروین قربانیان
مشاور علمی : فاطمه اثردری

کارگروه تدوین :
سمیه امیدی - صدرا طیبی - مرجان همای نیکفر - متین حسنی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	 مقدمه
۳	 اجتهاد و تقلید
۵	 منابع فقه
۷	 فتوا چیست؟
۱۵	 غسل
۱۸	 غسل های مستحب
۱۹	 لباس نمازگزار
۲۰	 طهارت و پاکی لباس
۲۱	 طهارت
۲۲	 زمین
۲۳	 آفتاب
۲۴	 نماز جمعه
۲۷	 امر به معروف و نهی از منکر
۲۹	 اعتکاف
۳۲	 نماز چهار رکعتی
۳۷	 منابع

مقدمه

دانش آموز عزیز و گرامی سلام علیکم
بخش مهمی از معارف دینی قوانین رفتاری و
احکام عملی است که وظیفه ی انسان را نسبت به
فعالیت های فردی و اجتماعی وی مشخص میکند.
لذا برای آشنایی هرچه بیشتر شما عزیزان با این
احکام جزوه ی حاضر به صورت کلی تدوین
گردیده است. بدیهی است جهت آشنایی بیشتر
باید به رساله های توضیح المسائل مراجع بزرگوار
مراجعه نمود.

سخنی با دانش آموزان عزیز:

سلام

آفرین به شما که نماز می خوانید و خدا را عبادت می کنید . شما باید همه ی کارهای خود را آن گونه که خدا راضی باشد انجام دهید .

وقتی به سن تکلیف می رسیم ، خدا برای کارهای ما دستوراتی را مشخص کرده است که ما باید آن ها را یاد بگیریم و به آن ها عمل کنیم.

بچه های خوب، باید احکام دین را یاد بگیریم و از آن استفاده کنیم تا خدا از ما راضی باشد . ما برای آشنایی با تکالیف دینی باید به مَرَجَع تَقْلید مُراجعه کنیم.

اِنْ شَاءَ اللّٰه با مُطالعه این مجموعه و عمل به دستورات خداوند همیشه موفق باشید .

در سال های گذشته با برخی از احکام دینی و نحوه ی خواندن نماز آشنا شدید.

در این پایه با احکام غسل و روزه آشنا می شوید. سپس نحوه ی خواندن نماز چهار رکعتی یادآوری می شود و در پایان به منظور آشنایی بیش تر با نماز، معنای ذکرهای نماز آمده است.

با آرزوی قبولی عبادت های شما عزیزان

اجتهاد و تقلید

در زمان پیامبر(ص) و امامان (ع)، مردم سوالات دینی خود را از آن ها می پرسیدند یا پیش افرادی که آنها مشخص می کردند، می رفتند. در زمان غیبت امام زمان (ع)، مردم برای یادگرفتن احکام دینی پیش عالمان دین شناس می روند.

مجتهد

انسان دانا برای انجام هر کاری پیش متخصص آن رشته می رود. ما هم برای یاد گرفتن احکام دین به متخصص احکام دینی مراجعه می کنیم. به افراد متخصص در دین «مجتهد» می گویند. مجتهد با احکام دین آشناست و می تواند راهنمای خوبی باشد. تقلید یعنی پیروی و عمل کردن به دستور مجتهد.

تقلید در احکام دینی بر ما مسلمانان واجب است و ما مسلمانان باید در مسایل دینی از مرجع تقلید پیروی کنیم. برای مثال: اگر مرجع تقلید دستور دهد که خوردن گوشت خوک حرام است ما باید از خوردن آن دوری کنیم. اگر مرجع تقلید دستور دهد که لباس نماز گزار باید پاک باشد، ما وظیفه داریم با لباس پاک نماز بخوانیم.

وقتی با احکام دینی آشنا می شویم و واجبات را انجام می دهیم و از انجام کارهای حرام دوری می کنیم ، خداوند از ما راضی می شود و به ما پاداش می دهد .

منابع فقه

مجتهد دستورات خدا را از منابع زیر استخراج می کند:

- ۱- کتاب خدا (قرآن)
- ۲- سنت معصومین علیهم السلام ؛ یعنی گفتار و کردار و امضا و تأیید آنان

ویژگی مرجع تقلید:

- ۱- زنده باشد
- ۲- شیعه دوازده امامی باشد.
- ۳- عادل باشد (به واجبات عمل کند و گناه نکند)
- ۴- اعلم باشد (از بقیه مجتهد ها عالم تر و دانا تر باشد)
- ۵- مرد باشد.

به مرجع تقلید، مجتهد جامع الشرایط هم می گویند.
مرجع تقلید همه احکام دین را در کتابی به نام
(توضیح المسائل) می نویسد.

همان طور که گفتیم، یکی از شرایط مرجع تقلید این است که زنده باشد، اما اگر مرجع تقلیدی را که انتخاب کرده ایم از دنیا برود، بعد از فوت او ما می توانیم در احکام دین از همان مجتهد تقلید کنیم و یا به یکی دیگر از مراجع تقلید مراجعه و از او پیروی کنیم.

چند اصطلاح فقهی

گاهی مجتهد نظر خود را کاملاً واضح بیان کرده است. مثلاً گفته است:

توبه ی از گناه واجب است.

مسخره کردن دیگران حرام است.

حیوانی که به دستور اسلام ذبح شود پاک است .

مردار نجس است.

این گونه نظر دادن را «فتوا» می گویند.

کسی که از مجتهدی تقلید می کند باید به فتوای او عمل کند.

فتوا چیست؟

فتوا یعنی دستور مجتهد.

وقتی مرجع تقلید در مورد یک موضوعی دستوری می دهد، می گوییم او فتوا داده است. اگر مرجع تقلید فتوا دهد که انجام کاری حرام است، ما باید از فتوای او پیروی کنیم و از انجام آن کار دوری کنیم.

اگر مرجع تقلید فتوا دهد که انجام کاری حرام است ما نباید آن کار را انجام دهیم. برای مثال وقتی مجتهد دستور می دهد که استفاده از طلا برای مردان حرام است می گوییم: مرجع تقلید فتوا داده است که استفاده از طلا برای مردان حرام است.

اگر مرجع تقلید فتوا دهد که انجام کاری واجب است، ما باید از فتوای مرجع تقلیدمان پیروی کنیم و به دستور او عمل کنیم و آن کار را انجام دهیم. برای مثال وقتی مجتهد دستور می دهد که خمس واجب است، می گوییم: مرجع تقلید فتوا داده است که دادن خمس واجب است. وقتی مرجع تقلید در مورد مسأله ای فتوا می دهد، بر ما واجب است که به آن فتوا عمل کنیم.

آیا می دانید مرجع تقلید، احکام دین را از کجا یاد می گیرد؟

افراد مجتهد، برای تحصیل به حوزه های علمیه رفته و درباره ی علوم دینی به تحصیل می پردازند. آنان پس از سال ها مطالعه و تحقیق در علوم دینی متخصص می شوند. چون همه ی مردم نمی توانند در حوزه های علمیه تحصیل کنند و مجتهد شوند، باید برای انجام احکام دین از مرجع تقلید پیروی کنند.

در بعضی از شهر ها مکان هایی به نام حوزه ی علمیه وجود دارد. در حوزه های علمیه عالمان دینی به افرادی که می خواهند در زمینه ی علوم دینی تحصیل کنند، آموزش می دهند. شهر مقدس قم یکی از شهرهایی است که حوزه ی علمیه دارد و روحانیون زیادی در آن جا تحصیل می کنند.

چگونه می توانیم مرجع تقلید خود را انتخاب کنیم؟

برای این که بتوانیم احکام دین را به درستی انجام دهیم باید از بین مراجع تقلید، یک مرجع تقلید انتخاب کنیم. همان طور که لازم است برای مراجعه به پزشک متخصص تحقیق کنیم تا بهترین پزشک را انتخاب کنیم. یا برای دوختن لباس تحقیق کنیم تا خیاط ماهری را پیدا کنیم تا با مهارت لباس خوبی برای ما بدوزد، برای شناخت مرجع تقلید هم باید تحقیق کنیم.

ما باید با کمک بزرگ-ترها تحقیق کنیم و مرجع تقلید خود را انتخاب کنیم.

برای این کار می توانیم از پدر، مادر، معلم، روحانی مسجد و... کمک بگیریم و از آن ها بخواهیم که ما را راهنمایی کنند. اما باید بدانیم که هر کس در انتخاب مرجع تقلید خود، مستقل و آزاد است.

آیا همه باید مرجع تقلید داشته باشیم؟

بله، همه ی ما باید برای انجام احکام دینی ، برای خود یک مرجع تقلید انتخاب کنیم .

ما برای عمل به احکام دینی باید از دستورات مرجع تقلیدی که انتخاب کرده ایم پیروی کنیم .

چگونه می توانیم از فتوای مجتهد اطلاع پیدا کنیم؟

یکی از راه هایی که می توانیم از فتوای مجتهد، اطلاع پیدا کنیم این است که از خود مجتهد بشنویم که در مورد مسائل مختلف چه فتوایی داده است.

ولی چون همه ی مردم نمی توانند پیش مجتهد بروند و سؤال های خود را از او بپرسند، می-توانیم به رساله ی مجتهد مراجعه کنیم و با دستورات او آشنا شویم.

مرجع تقلید، همه ی احکام دین را در کتابی به نام رساله ی توضیح المسائل می نویسد و ما می توانیم این کتاب را از کتاب فروشی ها تهیه کنیم و به دستورات آن عمل کنیم.

اگر پرسشی برای ما پیش بیاید که پاسخ آن در رساله نباشد می توانیم سؤال خود را بنویسیم و به دفتر مرجع تقلید بفرستیم تا پاسخ آن را برای ما ارسال کنند.

هم چنین بعضی از مراجع تقلید کتابی به نام " استفتائات " دارند که در آن سؤالاتی در مورد احکام دین نوشته شده است و مرجع تقلید به این سؤالات پاسخ داده است.

پرسش هایی که مردم از مراجع تقلید پرسیده اند به همراه پاسخ در کتاب استفتائات جمع آوری شده است که مردم می توانند با مراجعه به آن جواب سؤالات خود را به دست آورند.

چگونه می توانیم موضوعی را از رساله پیدا کنیم؟

در رساله‌ی توضیح المسائل، نام مرجع تقلیدی که آن رساله را تهیه کرده است نوشته شده است.

در ابتدای رساله فهرست موضوعات را مشاهده می کنید. برای مثال: اگر در مورد احکام نماز سؤال داشتید، در فهرست نگاه کنید و بخش نماز را پیدا کنید. در مقابل هر موضوع، شماره ی صفحه نوشته شده است. شما می توانید به آن صفحه مراجعه کرده و مطالب مربوط به بخش احکام نماز را بخوانید.

در مورد کتاب استفتائات هم می توانید فهرست را نگاه کنید و موضوع و شماره ی صفحه را پیدا کنید. سپس به آن صفحه مراجعه کنید و سؤال هایی که همراه با جواب در آن صفحه نوشته شده است را مطالعه کنید.

پایه دوازدهم متوسطه دوم گروه با آسب شوالی

چراغ بندگی

آیا برای تقلید از مرجع دینی، باید همه ی مطالب رساله را بدانیم؟
خیر

لازم نیست ما همه ی رساله را بدانیم ولی باید مسائلی را که معمولاً به آن ها نیاز داریم، مانند احکام مربوط به نماز، غسل، روزه و... را یاد بگیریم.

هم چنین در رساله مطالبی آمده است که شاید فهمیدن آن برای ما دشوار باشد، در این صورت می توانیم از بزرگ ترها، معلم و کمک بگیریم.

غسل:

بعضی وقت ها انجام غسل برانسان واجب می شود (مثل غسل میت) و گاهی مستحب است که برای رضای خدا غسل کنیم.

انجام غسل های مستحبی ثواب زیادی دارد. مانند غسل زیارت و غسل روز جمعه که بزرگان دینی در مورد انجام آن به ما مسلمانان سفارش های زیادی کرده اند. (توضیح کامل احکام مربوط به غسل در رساله ی توضیح المسائل آمده است).

آیا می دانید انسان مسلمان چگونه غسل می کند؟

- برای انجام غسل باید به ترتیب زیر عمل کنیم:
- اول نیت می کنیم. یعنی برای رضای خدا غسل انجام می دهیم.
- سپس سر و گردن خود را می شوئیم. باید دقت کنیم که آب به همه جای سر و گردن ما برسد. البته لازم نیست داخل گوش، بینی و دهان را بشوئیم.
- بعد طرف راست بدن، یعنی از بالای شانه ی راست تا کف پای راست را می شوئیم .
- سپس طرف چپ بدن، یعنی از بالای شانه-ی چپ تا کف پای چپ را می شوئیم .
- به این ترتیب ما غسل انجام داده ایم. به این شکل غسل کردن، غسل ترتیبی می گویند.

در انجام غسل باید به چند نکته توجه کنیم:

- در غسل باید آب به تمام اعضای بدن برسد، اگر چیزی به بدن چسبیده باشد که نگذارد آب به بدن برسد، باید قبل از شروع غسل آن را برطرف کرد.
- آبی که با آن غسل می کنیم، باید پاک باشد.
- آبی که با آن غسل می کنیم، نباید غصبی باشد.
- اگر برای انجام غسل، آب به اندازه ی کافی نداشته باشیم باید به جای غسل، تیمم کنیم.

امام جعفر صادق (ع) می فرمایند:

"خوب است برای شرکت در نماز جمعه غسل کنید و بدن و لباس خود را خوشبو کنید و پاکیزه ترین لباس ها را بپوشید."

غسل های مستحب:

در این جا به برخی از غسل های مستحب اشاره می شود:

در این اوقات غسل کردن مستحب است:

(۱) روز جمعه

(۲) روز میلاد پیامبر (۱۷ ربیع الاول)

(۳) روز مبعث پیامبر (۲۷ رجب)

(۴) روز اول، روز وسط و روز آخر ماه رجب

(۵) شب نیمه ی شعبان

(۶) روز عید فطر

(۷) روز عید قربان

(۸) روز عید غدیر

لباس نماز گزار

لباس نماز گزار باید دارای این ویژگی ها باشد:

- ❖ پاک باشد (نجس نباشد).
- ❖ مباح باشد (غصبی نباشد).
- ❖ از اجزای مُردار نباشد؛ مثلاً از پوست حیوانی که مطابق دستور اسلام ذبح نشده تهیه نگردیده باشد، حتی کمر بند و کلاه و بند ساعت.
- ❖ از حیوان حرام گوشت نباشد؛ مثلاً از پوست پلنگ یا خوک تهیه نشده باشد.

طهارت و پاکی لباس

نمازگزار باید بدن و لباس خود را از ناپاکیها (نجاسات) پاک کند و برای پاکی از نجاست، شناخت آنها و راه پیدا کردن اشیا نجس نیز لازم است. بنابراین به بیان آنها می پردازیم . قبل از شناخت ناپاکی ها به یک حکم کلی اسلامی توجه کنید:

در عالم همه چیز پاک است مگر یازده چیز و آنچه بر اثر برخورد با اینها نجس شود. چند مورد را اینجا ذکر می کنیم :

- ۱- ادرار انسان
- ۲- مدفوع انسان
- ۳- خون انسان
- ۴- سگ
- ۵- خوک

طهارت

«طهارت» غیر از «نظافت» است. ممکن است چیزی تمیز باشد ولی از نظر احکام اسلام پاک نباشد. آنچه اسلام می خواهد، هم طهارت است و هم نظافت. یعنی انسان باید به فکر پاکی و تمیزی خود و محیط و زندگی خود باشد و اکنون سخن ما در اینجا، درباره ی طهارت است.

□ ادرار و مدفوع انسان نجس است.

چگونه چیز پاکی نجس می شود؟

- اگر چیز پاکی به نجسی برخورد کند و یکی از آنها به طوری تر (خیس) باشد که رطوبت یکی به دیگری برسد، آن چیز پاک نجس می شود.

- اگر انسان نداند چیز پاکی نجس شده یا نه، پاک است.

زمین

اگر کف پا یا کف کفش هنگام راه رفتن نجس شود و به سبب تماس با زمین، آلودگیها برطرف گردد پاک می شود. پس زمین، فقط پاک کننده ی کف پا و کف کفش است آن هم با این شرایط:

- ❖ زمین پاک باشد.
- ❖ زمین خشک باشد (تر نباشد)
- ❖ از نوع خاک، شن، سنگ، آجر فرش و مانند اینها باشد.

آفتاب

آفتاب هم با شرایطی که در ادامه خواهیم گفت، این اشیا را پاک می کند:

- ❖ زمین
- ❖ ساختمان و چیزهایی که در آن به کار رفته است، مانند در و پنجره
- ❖ درخت و گیاه

شرایط مطهر بودن آفتاب

- ❖ چیز نجس تر باشد (به قدری که اگر چیزی به آن برسد تر شود).
- ❖ با تابش آفتاب خشک شود، اما اگر مرطوب بماند، پاک نشده است.
- ❖ آفتاب به تنهایی آن را خشک کند مثلاً به کمک باد خشک نشود.
- ❖ هنگام تابش آفتاب عین نجاست در آن نباشد پس اگر عین نجاست هست قبل از تابش آفتاب برطرف شود.

نماز جمعه

درباره ی اهمیت این نماز همین بس که سوره ای در قرآن به نام سوره ی جمعه نامیده شده و آیات بسیاری از آن درباره ی اهمیت و احکام نماز جمعه است.

امام خمینی (ره) در اهمیت نماز جمعه چنین نوشته اند :
 «نماز جمعه و دو خطبه ی آن مانند حج و نماز عید فطر و قربان از مراسم بزرگ مسلمانان است ولی متأسفانه مسلمانان از وظایف مهم سیاسی این عبادت غافل و ناآگاهند در حالی که انسان با اندک مطالعه و دقت در احکام کشوری، سیاسی اجتماعی و اقتصادی اسلام در می یابد که اسلام دین سیاست است و کسی که دین را از سیاست جدا می داند نادانی است که نه اسلام را می شناسد و نه سیاست را.»

وقت نماز جمعه

وقت نماز جمعه اول ظهر است و احتیاط واجب آن است که در اول وقت خوانده شود.

چگونگی نماز جمعه

واجبات

نماز جمعه دو رکعت است؛ مانند نماز صبح ، ولی دو خطبه دارد که توسط امام جمعه پیش از نماز خوانده می شود.

مستحبات

- خواندن حمد و سوره با صدای بلند، توسط امام جمعه
- خواندن سوره ی «جمعه» بعد از حمد در رکعت اول
- خواندن سوره ی «منافقون» پس از حمد در رکعت دوم
- خواندن دو قنوت یکی در رکعت اول پیش از رکوع و

دیگری در رکعت دوم پس از رکوع

شرایط نماز جمعه

- ❖ باید به جماعت برگزار شود و فردای صحیح نیست.
- بنابراین تمام شرایطی که در نماز جماعت باید رعایت شود.

وظیفه ی نمازگزاران جمعه

- ❖ بنابر احتیاط واجب باید به خطبه ها گوش دهند.
- ❖ احتیاط مستحب است در هنگام خطبه ها، از سخن گفتن پرهیزند و اگر سخن گفتن سبب از بین رفتن فایده ی خطبه ها و یا گوش ندادن به آنها شود، واجب است که صحبت نکنند.

امر به معروف و نهی از منکر

خداوند انسانها را با استعدادهای گوناگون آفریده است. هر یک نیاز دیگری را برآورده می سازد و خود از جهتی دیگر به او نیازمند است. این احساس نیاز دو جانبه آن چنان افراد را به هم مرتبط نموده که انگار همه اعضای یک پیکر شده اند. اگر یکی آسیب ببیند و یا آلوده گردد به دیگران نیز سرایت می کند.

پیامبر خدا صلی الله علیه و الله افراد یک جامعه را به سرنشینان یک کشتی تشبیه فرموده اند که اگر یکی از آنان گوشه ای از کشتی را سوراخ کند نه تنها خود بلکه به دیگران نیز آسیب می رساند و همگان باید از کار او جلوگیری کنند.

شرایط امر به معروف و نهی از منکر

- ❖ کسی که امر یا نهی می کند باید کارهای حرام و واجب را به خوبی بشناسد. یعنی به خوبی بداند آنچه را که دیگری انجام میدهد حرام است و آنچه را ترک کرده واجب است. بنابراین اگر کاری از کسی سر زند و انسان نداند آن کار حرام است یا نه، نهی کردن واجب نیست.
- ❖ احتمال بدهد امر یا نهی او مؤثر واقع می شود.
- ❖ شخص گناهکار قصد داشته باشد که کار ناشایست خود را دوباره انجام دهد.
- ❖ امر و نهی سبب ضرر جانی یا آبرویی یا مالی قابل توجه به خودش یا نزدیکان و یاران و همراهان یا دیگر مؤمنان نباشد

اعتکاف

یکی از کارهای مستحب اعتکاف است و اعتکاف عبارت است از ماندن در مسجد برای عبادت خداوند با شرایطی که در ادامه توضیح خواهیم داد.

شرایط اعتکاف

اعتکاف با شرایط زیر صحیح است و با نبود یکی از آنها، اعتکاف باطل است.

- (1) معتکف بالغ و عاقل باشد.
 - (2) به قصد قربت و اخلاص معتکف شود.
 - (3) مدت اعتکاف از سه روز کم تر نباشد.
 - (4) در مسجد معتکف شود.
 - (5) معتکف از مسجد خارج نشود.
 - (6) در موقع روز، حتما روزه بگیرد.
 - (7) برای اعتکاف اجازه بگیرد.
- . به کسی که اعتکاف را انجام می دهد، معتکف می گویند.

مدت اعتکاف

- ❖ مدت اعتکاف حداقل سه روز است و کم تر از آن صحیح نیست.
- ❖ این سه روز اعتکاف، از طلوع خورشید روز اول تا غروب روز سوم است بنابراین اگر بعد از طلوع خورشید هرچند دقیقه ای با تأخیر به مسجد برسند آن روز جز اعتکاف به حساب نمی آید.
- ❖ سه روز اعتکاف با شبهای آن است که حداقل سه روز و دو شب در وسط است بنابراین نمی تواند شبها را از مسجد خارج شود.
- ❖ اگر اعتکافی که به عنوان یک کار مستحب و یا یک نذر مشخصی انجام شود، را در روزهای اول و دوم رها کنیم، اشکال ندارد ولی اگر تا مغرب روز دوم ماندیم واجب است روز سوم را نیز بمانیم.

روزه ی اعتکاف

- ❖ انسان در ایام اعتکاف، باید روزه بگیرد بنابراین کسی که نمی تواند روزه بگیرد مانند مسافر و مریض و کسی که عمداً روزه نگیرد اعتکافش صحیح نیست.
- ❖ اعتکاف در روز عید فطر و قربان یا دو روز قبل از عید به طوری که روز سوم آن عید باشد صحیح نیست.

اجازه ی اعتکاف

افراد ذیل با توضیحی که خواهد آمد بدون اجازه نمی توانند معتکف شوند :

- ☐ زن بدون اجازه ی شوهرش نمی توانند معتکف شود .
- ☐ فرزند بدون اجازه ی والدین نمی تواند معتکف شود .

نحوه خواندن نماز ۴ رکعتی

نماز های ظهر، عصر و عشا چهار رکعتی هستند.

نماز چهار رکعتی را به ترتیب زیر می خوانیم:

ابتدا رو به قبله می ایستیم و نیت می کنیم. یعنی می گوییم: چهار رکعت نماز می خوانم برای رضای خدا ،
قربه الی الله. بعد از نیت الله اکبر می گوییم.

در رکعت اول و دوم بعد از "الله اکبر"، دست ها را پایین آورده و سوره ی حمد و توحید را می خوانیم.

(می توانیم به جای سوره ی توحید یکی دیگر از سوره های قرآن را هم بخوانیم).

سوره ی حمد:

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين* الرحمن الرحيم* مالک يوم
الدين* اياک نعبد و اياک نستعين* اهدنا الصراط
المستقیم* صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب
علیهم و لا الضالین*

سوره ی توحید:

بسم الله الرحمن الرحيم*
قل هو الله احد* الله الصمد* لم يلد و لم يولد* ولم
یکن له کفوا احد*

* بعد از تمام شدن حمد و سوره به رکوع می رویم.
یعنی خم می شویم و دست-ها را روی زانو قرار
می-دهیم و می گوییم:

سبحان ربی العظیم و بحمده و یا ۳ بار می گوییم:
سبحان الله

* سپس می ایستیم و بعد به سجده می رویم و می
گوییم:

سبحان ربی الاعلی و بحمده و یا ۳ بار می گوییم: سبحان
الله

* سپس می نشینیم و دوباره به سجده می رویم. سجده ی دوم مانند سجده ی اول است. یعنی می گوییم: سبحان ربی الاعلی و بحمدہ و یا ۳ بار می گوییم: سبحان الله

* سپس بلند می شویم و می ایستیم و رکعت دوم نماز را شروع می کنیم. یعنی حمد و سوره را می خوانیم. * سپس دست ها را رو به روی صورت خود گرفته و دعا می خوانیم. می توانیم در قنوت این دعا را بخوانیم: "ربنا آتنا فی الدنیا حسنه و فی الآخره حسنه و قنا عذاب النار"

* بعد از قنوت به رکوع می رویم و بلند می شویم و سجده را به جا می آوریم.

* بعد از سجده ی اول می نشینیم و سپس سجده ی دوم را مانند سجده ی اول می خوانیم و می نشینیم و تشهد را می خوانیم. یعنی می گوییم:

اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله اللهم صل علی محمد و آل محمد

* وقتی تشهد را خواندیم بلند می شویم و می ایستیم .
در رکعت سوم سه مرتبه "تسبیحات اربعه" را می گوییم:
سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر

* بعد به رکوع می رویم و می گوییم :
سبحان ربی العظیم و بحمده و یا سه بار می گوییم سبحان
الله

* سپس می ایستیم و بعد به سجده می رویم و می گوییم:
سبحان ربی الاعلی و بحمده و یا سه بار می گوییم سبحان
الله

* بعد می نشینیم و دوباره به سجده می رویم و سجده ی
دوم را مانند سجده ی اول به جا می آوریم یعنی می گوییم:
سبحان ربی الاعلی و بحمده و یا سه بار می گوییم سبحان
الله

* وقتی ذکر سجده را گفتیم ، بلند می شویم و می
ایستیم و مانند رکعت سوم تسبیحات اربعه را سه مرتبه
می گوییم:
سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر

* بعد به رکوع می رویم و می گوییم :
سبحان ربی العظیم و بحمدہ و یا سه بار می گوییم سبحان
الله

* سپس می ایستیم و بعد به سجده می رویم و می گوییم:
سبحان ربی الاعلی و بحمدہ و یا سه بار می گوییم سبحان
الله

* سپس می نشینیم و دوباره به سجده می رویم و سجده ی
دوم را مانند سجده ی اول به جا می آوریم یعنی می گوییم:
سبحان ربی الاعلی و بحمدہ و یا سه بار می گوییم سبحان
الله

* بعد می نشینیم و تشهد را می خوانیم:
اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له
و اشهد ان محمدا عبده و رسوله
اللهم صل علی محمد و آل محمد
در ادامه سلام نماز را می گوییم و نماز را تمام می کنیم:
السلام علیک ایها النبی و رحمہ الله و برکاته
السلام علینا و علی عباد الله الصالحین
السلام علیکم و رحمہ الله و برکاته

منابع:

- ۱- برگزیده ی احکام ویژه ی نوجوانان، دفتر معاونت امور اجتماعی، ۱۳۷۲، تهران: سازمان بهزیستی کشور
- ۲- احکام شرعی ویژه ی کودکان و دانش آموزان استثنایی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور و مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی
۱۳۸۷، تهران: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور.
- ۳- یک سبد گل سرخ، ستاد اقامه ی نماز وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۵، تهران: انتشارات راهبردهای سنجش اندیشه.
- ۴- رساله ی آموزشی، آیت الله خامنه ای ، ۱۳۹۲، تهران: فقه روز.
- ۵- صدو چهار پرسش و پاسخ درباره ی موضوعات گوناگون، غلامرضا حیدری ابهری ، ۱۳۹۲، تهران: قدیانی.
- ۶- نقش تقلید در زندگی انسان، آیت الله مصباح یزدی، ۱۳۸۲، قم: موسسه ی آموزش و پژوهش امام خمینی (ره)

منابع:

- ۷- راه آسمان احکام دختران ، ستاد اقامه ی نماز وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۸، مشهد: سنبله
- ۸- پسران آفتاب احکام پسران، علی حسن زاده، ۱۳۸۶، مشهد : سنبله.
- ۹- قرآن کریم
- ۱۰- رساله ی توضیح المسائل امام خمینی (ره)
- ۱۱- کتاب های درسی دین و زندگی دوره ی دوم متوسطه ی
- ۱۲- کتاب های درسی دینی دوره ی دوم متوسطه